

چکیده فارسی:

لیشمانیوز احشایی نوع مدیترانه ای یکی از بیماری های مهم انگلی زئونوز است. سگ های خانگی از مهمترین مخازن کالاآزار در کانونهای آندمیک ایران محسوب می شوند. روش های مختلفی از جمله واکسیناسیون سگ ها، درمان سگ ها، شناسایی و حذف سگ های آلوده با نتایج متفاوتی در کانون های بیماری در جهان بکار گرفته شده است. خط مشی کلی کنترل لیشمانیوز احشایی سگ ها بر حفاظت سگ ها از گزش پشه خاکی هاست. امروزه، به خوبی نقش استفاده از ترکیبات دفع کننده حشرات بر کاهش میزان گزش پشه خاکی و در نتیجه کنترل بیماری لیشمانیوز مشخص می باشد.

هدف این پژوهش ارزیابی کاربرد حشره کش فلومترین به صورت Pour-on روی سگ های صاحب دار و تعیین تغییرات شاخص های تاثیر و پیامد لیشمانیوز احشایی سگ در کانون اندمیک شهرستان مشکین شهر است.

برای این منظور ۱۲۶ قلاده سگ از سه روستای عور کندی، احمد آباد و مزرعه خلف در دو گروه تیمار و شاهد بطور تصادفی گروه بندی شدند و سگ ها از نظر سن، نژاد وزن یکسان انتخاب شدند و قبل از ورود سگ ها به مطالعه با تهیه نمونه خون و انجام تست آگلوتیناسیون مستقیم (DAT) مشخص شد که ۸ سگ دارای عفونت لیشمانیوز احشایی بوده و از مطالعه حذف شدند. مرحله دوم خون گیری، پس از تیمار سگ ها با فلومترین به صورت Pour on و بعد از گذشت ۸ ماه انجام شد. پس از انجام تست DAT بر روی ۱۱۸ نمونه خون بررسی شده، در روستای عور کندی (۱۸ درصد)، احمد آباد (۱۵ درصد) و مزرعه خلف (۱۴/۲۹ درصد) مثبت شدند. آنالیز نتایج با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون X^2 و Fisher's Exact Test مشخص کرد که سگ های نر و ماده به یک نسبت تحت گزش پشه خاکی های ناقل قرار می گیرند. با استفاده از آزمایش آگلوتیناسیون مستقیم (DAT) در سگ های تیمار شده با فلومترین ۶ تا از ۶۸ قلاده سگ (۸/۸۲ درصد) و در سگ های شاهد ۱۳ تا از ۵۰ قلاده سگ (۲۶ درصد) دارای آنتی بادی ضد لیشمانیا اینفانتوم با عیارهای $\geq 1:320$ بودند که همگی مثبت در نظر گرفته شدند. آنالیز نتایج آماری مشخص کرد که تیمار سگ های صاحب دار با فلومترین به صورت Pour-on در کاهش میزان عفونت لیشمانیائی موثر است ($P=0/0104$).

پس از تیمار سگ ها با فلومترین به صورت Pour-on و بعد از چهار دوره، به فاصله ۲۰ روز، ارزیابی انجام شد. هر ۱۵ روز یک بار از خرداد لغایت شهریور ماه سگ های تیمار و شاهد با پشه خاکی های صید شده به

روش هندکچ و با استفاده از اسپراتور و تله های قیفی از اماکن داخلی از ابتدای غروب به مدت ۲ ساعت مواجهه داده شدند. بعد از خاتمه مدت زمان تماس پشه حاکی ها از داخل تله پشه بندی مجدداً صید و به تفکیک در دو گروه زنده و مرده به آزمایشگاه منتقل شدند و نسبت مرگ و میر آنها بعد از ۲۴ ساعت قرائت و نمونه ها در چهار گروه مرده و خونخورده ، مرده و خون نخورده، زنده و خونخورده و بالاخره زنده و خون نخورده طبقه بندی شدند. نتایج آنالیز داده ها نشان داد شاخص نسبت خونخواری پشه حاکی ها در سگ های تیمار شده با فلومترین به صورت Pour-on بین ۱۲/۲۶ تا ۲۵ درصد و در سگ های گروه شاهد بین ۵۳/۸ تا ۵۸/۷ درصد بدست آمد که از نظر آماری اختلاف موجود معنی دار می باشد ($P < 0/0001$). همچنین شاخص ممانعت از خونخواری پشه حاکی ها از سگ های گروه تیمار و شاهد به ترتیب ۷۵ تا ۸۷/۷۴ درصد و ۴۱/۲۹ تا ۴۶/۴۵ درصد به دست آمد که اختلاف مشاهده شده در گروه تیمار در مقایسه با گروه شاهد معنی دار می باشد ($P < 0/0001$). نسبت مرگ و میر کل در پشه حاکی های خونخورده در سگ های تیمار شده با فلومترین بصورت Pour-on بین ۹۴/۸۴ تا ۱۰۰ درصد و در سگ های شاهد بین ۱۹/۴۸ تا ۵۸/۷۱ درصد به دست آمد ($P < 0/0001$).

دامنه تغییرات شاخص اثرات توأم (خاصیت ممانعت از خونخواری و مرگ و میر) در سگ های تیمار شده با فلومترین به صورت Pour-on ۷۵ تا ۸۵/۶۲ درصد و در سگ های شاهد ۳/۲۴ تا ۳۹/۳۵ درصد محاسبه شد که تفاوت موجود معنی دار می باشد ($P < 0/0001$). نتایج این پژوهش حاکی از اثرات ترکیبی قابل توجه تیمار با فلومترین به صورت Pour-on از نظر ممانعت از خونخواری و مرگ و میر پشه حاکی های مواجهه یافته با سگ های گروه تیمار می باشد. در خصوص توزیع گونه ها، با توجه به اعداد بدست آمده از شاخص شانون -ویور مشخص گردید که گونه ها در اماکن خارجی دارای توزیع بهتر و بیشتری هستند. با توجه به راحتی استفاده، هزینه کمتر ، پذیرش سگ و صاحبان آنها به نظر می رسد استفاده از روش pour-on نسبت به سایر روش های موضعی ارجحیت داشته باشد.

کلید واژه: سگ ، فلومترین ، Pour-on ، کنترل، لیشمانیوز احشایی، مشکین شهر